

PLA ESPECIAL D'ORDENACIÓ I PROTECCIÓ DE LA RUTA ARTÀ - LLUC

III. PROGRAMA D'ACTUACIONS

Consell de
Mallorca

■ Departament de Medi Ambient

PLA ESPECIAL D'ORDENACIÓ I PROTECCIÓ DE LA RUTA ARTÀ - LLUC

III. PROGRAMA D'ACTUACIONS

Consell de
Mallorca

■ Departament de Medi Ambient

III. PROGRAMA D'ACTUACIONS

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. ACTUACIONS GENERALS

- 2.1 Delimitació del camí
- 2.2 Senyalització
- 2.3 Neteja
- 2.4 Treballs forestals
- 2.5 Rehabilitació dels camins
- 2.6 Creació de nous camins i elements complementaris
- 2.7 Actuacions en sòl urbà
- 2.8 Creació de noves infraestructures
- 2.9 Recuperació d'elements d'interès històric, artístic o etnològic

3. ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ I MANTENIMENT

3.1 Neteja

3.2 Manteniment del ferm

3.3 Conservació i revisió dels elements de senyalització

3.4 Tractament de la vegetació

3.5 Conservació d'elements propis i associats al camí

3.6 Conservació i manteniment de les infraestructures.

3.7 Conservació dels elements d'interès artístic, històric o etnològic

4. DIVULGACIÓ

III. PROGRAMA D'ACTUACIONS

1. INTRODUCCIÓ

La ruta Artà – Lluc té els següents objectius:

- Ordenar l'espai afectat per la ruta Artà - Lluc d'acord amb les directrius establertes pel Pla Territorial de Mallorca i altres instruments de planificació.
- Establir les mesures de protecció i de conservació del patrimoni viari que conforma la Ruta Artà - Lluc, del seu entorn natural i rural i dels elements d'interès històric, artístic i etnològic que formen part del recorregut.
- Garantir la seguretat dels usuaris de la Ruta Artà - Lluc.
- Contribuir a la divulgació i la valoració de les qualitats culturals, etnològiques i naturalístiques dels llocs que travessa l'itinerari.
- Afavorir i potenciar el desenvolupament local de forma sostenible dels municipis per on discorre la Ruta Artà - Lluc.

Per tal d'aconseguir aquests objectius, el Pla Especial de la Ruta Artà – Lluc estructura el conjunt d'actuacions previstes pel seu desenvolupament d'acord amb els següents documents:

- **Programa d'actuacions:** Comprèn la definició del marc general d'actuacions i d'intervencions al llarg de la Ruta Artà- Lluc i la zona de protecció, amb la seva quantificació econòmica.

- **Projectes tècnics:** Instruments executius i de desenvolupament dels treballs prevists en el programa d'actuacions. S'ajustaran als requisits tècnics mínims que s'adjunten als corresponents annexos. El promotor serà el Consell de Mallorca i en ells es detallaran les intervencions i les actuacions que s'han de realitzar, així com els terminis d'execució.
- **Programa de gestió de la Ruta Artà – Lluc.** Estableix els mecanismes de gestió de la Ruta Artà - Lluc, d'acord amb l'Estudi Econòmic i Financer (document IV del Pla), per desenvolupar el que estableix el Pla Especial i el Programa d'Actuacions de la Ruta Artà – Lluc.

PROGRAMA D'ACTUACIONS

2. ACTUACIONS GENERALS

Conjunt d'actuacions necessàries per delimitar i habilitar l'itinerari, d'acord amb el traçat recollit en els plànols del Pla Especial de la Ruta Artà – Lluc.

2.1 Delimitació del camí

S'entén per delimitació l'acte formal d'assenyalar els límits d'una propietat. Aquesta delimitació serà imprescindible en aquells casos en què la Ruta Artà - Lluc travessi propietats de titularitat privada per camins sense parets, marges o reixes que constitueixin fites clares, així com en els camins de nova creació. L'acte de delimitació i fitació serà realitzada pel Consell de Mallorca en els camins de la seva propietat. Així mateix, el Consell de Mallorca col·laborarà amb els ajuntament en aquells camins que siguin de la seva titularitat, d'acord amb el vigent *Código de Derecho Civil* espanyol, aprovat pel Reial decret de 24 juliol de 1889, i la Llei 7/85 *Reguladora de Bases de Régimen Local*.

2.2 Senyalització

La senyalització dels camins públics i d'ús públic que conformaran la ruta seguirà la normativa internacional i de la *Federación Española de Montaña y Escalada* i es basarà en elements verticals, evitant la senyalització amb pintura sobre roques, marges o altres elements del camí. Com a norma general aquesta senyalització ha d'obeir al criteri de discreció, eficàcia i neteja i ha d'ésser suficient per a guiar una persona sense experiència.

S'utilitzaran senyals direccionals per guiar el senderista (pals direccionals i balises), senyals d'avertiment, per tal d'avisar de la presència de senderistes als conductors, de l'existència d'algun possible perill per a la seguretat dels senderistes, o alguna prohibició o norma específica, i senyals interpretatius (panells i cartells) que informaran sobre el recorregut, la normativa aplicable, els comportaments aconsellats i els telèfons i adreces d'interès.

Els criteris generals per ubicar els senyals són:

- Bifurcacions i encreuaments amb possibilitat de confusió.
- Zones amb possibles drecceres que puguin ésser perjudicials per al patrimoni construït, la fauna, la flora o la seguretat dels senderistes.
- En trams llargs sense canvis de sentit o encreuaments per tal de confirmar que el senderista es troba a l'itinerari correcte.
- Entrada i sortida dels nuclis de població.
- Trams on l'itinerari coincideix amb una carretera o la creua – senyals d'avertiment -.
- Altres indrets conflictius o d'interès.

La fusta utilitzada per a la senyalització tindrà la certificació FSC-SECR-0118 que garanteix l'origen de la fusta des del principi de sostenibilitat ambiental.

Al llarg de l'itinerari s'utilitzaran els tipus de senyals definits a l'annex III i que es divideixen en les següents categories:

▪ **Senyals direccionals:**

Balises: pals de fusta de secció quadrangular i d'una altura total de 110 cm. Han de dur la següent informació:

- dues bandes, una de color blanc i una de color vermell que indiquen el sender de Gran Recorregut
- fletxes de direcció
- l'escut del Consell de Mallorca

Se situen com a senyals de confirmació de l'itinerari i en punts d'encreuament on l'itinerari principal es troba molt definit.

Pals direccionals: pals de fusta de secció quadrangular complementats per una o diverses fletxes també del mateix material. El pal té una altura de 220 cm i conté la següent informació:

- l'escut del Consell de Mallorca
- el telèfon d'emergència 112
- el telèfon dels Bombers de Mallorca 085.

Les dimensions de la fletxa són de 19 x 60 cm i contenen la següent informació:

- les sigles de GR 222 en color blanc inserides dins un quadre amb els fons vermell

- el punt de destinació, de color negre i amb lletres gravades per incisió sobre la fusta
- el temps aproximat de recorregut

Se situen a principi i a final de cada etapa, en encreuaments de camins ben definits, indicant el recorregut i les possibles alternatives així com els elements d'interès propers.

- **Senyals d'advertiment:**

Senyals d'advertiment per a senderistes: Pals de fusta de secció quadrangular i cartells informatius galvanitzats de 30 x 40 cm i de 2 cm de gruix. La informació que contenen està lligada a aspectes de seguretat, respecte al medi i a la propietat o recomanacions d'ús del camí. A la part superior, aquests cartells portaran l'escut del Consell de Mallorca i l'escut de l'ajuntament on se situa el senyal.

Senyals d'advertiment per a conductors: Pals d'alumini de 0,35 X 0,70 de diàmetre i 3 metres d'altura cartells informatius d'alumini reflectora de 60 X 90.

- **Senyals interpretatius:**

Panells informatius: combinacions de dos pals de fusta de secció quadrangular i de 250 cm d'altura, amb un cartell informatiu de 119 x 119 cm. Els panells informatius inclouen la següent informació mínima:

- Mapa topogràfic amb el traçat de l'etapa de la Ruta Artà – Lluc.
- Llegenda
- Distància i temps de recorregut
- Grau de dificultat
- Serveis i punts d'interès al llarg de l'etapa
- Mapa general de l'illa de Mallorca amb la Ruta Artà - Lluc i la situació dels refugis
- Recomanacions, normes de comportament i obligacions dels senderistes
- Informació sobre senderisme
- Escut del Consell de Mallorca i de l'ajuntament o els ajuntaments per on discorre l'etapa
- Altres informacions d'interès

Els panells interpretatius es col·loquen al principi i al final de cada etapa, als nuclis urbans i als punts singulars.

Les parts de fusta dels senyals seran tractades per tal de resistir les inclemències meteorològiques, amb un tractament bituminós a la base.

- **Espai urbà**

Senyals de direccionals: Se situaran senyals metàl·lics de 30 cm X 130 cm amb forma de fletxa aprofitant per a situar-les estructures ja existents.

Senyals interpretatius: Seguiran les normes establertes per a les carreteres i els camins.

2.3 Neteja

Retirada de deixalles i escombraries que es puguin trobar tant al camí com a la zona d'influència.

2.4 Treballs forestals

S'entenen per treballs forestals tots els necessaris per aconseguir controlar, netejar i eliminar la vegetació que pugui impedir o dificultar el pas per un camí o la visibilitat en trams propers a les carreteres. Aquesta neteja ha de tenir a més la finalitat de delimitar amb claredat l'itinerari, evitar incendis, la proliferació de dreceres i augmentar la seguretat dels usuaris. Aquests treballs consistiran en:

Eixarmada. Eliminació de la vegetació herbàcia i arbustiva del camí i el seu entorn que entorpeixi el pas. Aquesta tasca es realitzarà amb criteris conservadors i selectius i s'utilitzaran tècniques manuals o amb maquinària que produeixi un tall net. S'evitarà l'eliminació excessiva de la vegetació per tal prevenir l'increment de l'erosió i la proliferació de les dreceres.

Queda expressament prohibit l'ús d'herbicides per netejar les voreres dels camins. La crema dels residus forestals s'evitarà sempre que sigui possible i es considera prioritària la biotrituració o el trasllat de les restes a centres de recollida selectiva.

Com a mesura de compensació és plantaran espècies autòctones d'acord amb la vegetació de la zona on s'actui.

Retirada d'arbres. Es retiraran els arbres caiguts sobre el camí o que dificultin el pas. Així mateix, es retiraran les branques que envaeixin el camí i dificultin el pas.

2.5 Rehabilitació dels camins

La conservació en bon estat dels fers, els marges de sosteniment, els sistemes de drenatge, els tancaments i els altres elements annexes a la ruta, constitueix un objectiu del Pla Especial de la Ruta Artà – Lluc. Aquest manteniment ha de permetre garantir les adequades condicions de seguretat de l'itinerari i contribuir a la conservació dels valors etnològics que tenen molts d'aquests camins.

D'acord amb el seu interès, la restauració o la rehabilitació de marges, parets seques i d'altres elements de pedra associats al camí es realitzarà respectant la tècnica en que foren construïts i quan sigui necessària l'aportació de pedra, aquesta tendrà preferentment característiques litològiques iguals o similars a les del lloc on es troben ubicats o dels marges o parets ja existents a l'entorn proper.

La restauració i la rehabilitació de marges actuals i empedrats, i també la recuperació dels elements associats, es realitzarà d'acord amb la tipologia tradicional.

El programa d'actuacions detallarà les accions a realitzar en matèria de rehabilitació d'aquests elements i que es resumeixen de la següent manera:

- marges.
- Tancaments:
 - paret

- pal i reixa
- ferm:
 - empedrats
 - terra
 - escalons
 - ratlletes
 - altres
- drenatges
- escalonades
- barreres i portells

2.6 Creació de nous camins i elements accessoris:

L'adequació d'un nou camí vendrà determinat per la necessitat de donar major seguretat als usuaris o d'evitar trams asfaltats, allà on no existeixi un camí alternatiu que compleixi els requisits necessaris per a formar part d'una ruta senderista. La creació de camins alternatius es prioritària quan l'itinerari coincideix amb una carretera i quan el nou camí discorre en paral·lel a aquesta es disposaran les mesures de seguretat necessàries.

Marges: Se'n construiran de nous en aquells indrets on siguin necessaris per anivellar el ferm, proporcionar major seguretat als senderistes o per a contenir els terrenys adjacents al camí. Per a la seva construcció s'utilitzarà la tècnica de pedra en

sec i els materials i acabats seran semblants als dels altres marges de la zona.

Baranes: Se situaran baranes en els indrets on, pel seu desnivell, existeixi perill per al senderistes, així mateix se'n podran situar per a protegir el medi natural, en indrets de fragilitat elevada o per a evitar la proliferació de dreceres. Aquestes baranes seran de fusta tractada, de fusta tractada i corda, de metall o combinant aquest materials. La fusta tindrà la certificació FSC-SECR-0118 que garanteix l'origen de la fusta des del principi de sostenibilitat ambiental.

Proteccions: En aquells espais on l'itinerari discorri al costat de carreteres amb gran densitat de trànsit o aquest pugui ésser perillós per als senderistes se situaran proteccions laterals, d'acord amb el que estableixi l'organisme competent i que en tot cas garanteixin la seguretat de vianants i vehicles.

Barreres: Formades per barres o peces llargues de fusta espaiades, per a la seva rehabilitació o nova construcció se respectarà la tipologia tradicional. La fusta tindrà la certificació FSC-SECR-0118 que garanteix l'origen de la fusta des del principi de sostenibilitat ambiental.

Tancaments: La delimitació del camí amb la disposició de tancaments tindrà com a finalitat garantir la seguretat dels senderistes i la convivència entre els usos ramaders i agrícoles amb l'existència de la ruta. Aquests tancaments podran ésser del següent tipus.

- Parets: es construiran d'acord amb les tipologies tradicionals i adaptant-se a les ja existents en el seu entorn.
- Reixa: en entorn rural es farà servir reixat de tipus ramader i els pals seran sempre de fusta. La reixa ha de permetre

el pas de la fauna i evitar la pèrdua de ramat. La fusta tindrà la certificació FSC-SECR-0118 que garanteix l'origen de la fusta des del principi de sostenibilitat ambiental.

- Mixte.

L'altura màxima dels tancaments serà de un metre cinquanta centímetres en el cas de les parets i els tancaments de reixa i de dos metres en el cas que siguin de paret amb reixa a sobre.

2.7 Actuacions en sòl urbà

Quan la ruta discorre per sòl urbà es preveu com a única intervenció la col·locació de senyalització amb les característiques ressenyades a l'apartat 2.2.

2.8 Creació de noves infraestructures

Al llarg de la Ruta Artà - Lluc es construiran noves infraestructures destinades a assegurar la conservació del medi natural i a facilitar el trànsit, la seguretat i el gaudir de la ruta per part dels senderistes.

A continuació se'n descriuen les principals:

- *Aparcaments*: es delimitaran i senyalitzaran àrees d'aparcament per tal cobrir les necessitats dels usuaris i d'evitar els mals que provoca l'estacionament incontrolat de vehicles sobre la vegetació existent o les propietats que limiten amb

l'itinerari.

- *Miradors*: es preveu la creació de nous espais des d'on gaudir del paisatge en indrets especialment significatius, tots ells inclouran els elements de seguretat adients.

- *Ponts*: es preveu la construcció de ponts per a salvar l'obstacle que suposa la via de tren per als usuaris de la Ruta. Així mateix se'n podran situar en indrets on el pas per la llera d'un torrent suposi algun risc o impediment pels excursionistes.

- *Passos soterrats per a vianants*: Per motius de seguretat es preveu la seva construcció en aquells indrets on sigui necessari creuar carreteres amb alta densitat de trànsit de vehicles.

- *Refugis*: al final de cada etapa s'hi ubicarà un refugi amb la funció d'assegurar l'allotjament, la manutenció i l'aprovisionament dels senderistes. Els refugis podran ésser, alhora, punts d'informació i centres d'interpretació de la Ruta Artà – Lluc o del seu entorn.

Aquests refugis podran ésser propietat del Consell de Mallorca, d'altres administracions o de propietat particular, en aquest últim cas la seva inclusió a la Ruta Artà – Lluc se realitzarà d'acord amb un conveni entre els particulars i el Consell de Mallorca i d'acord amb criteris de qualitat.

- *Punt de recollida selectiva de residus*: s'habilitaran en aquelles zones que és considerin necessàries, produïnt el mínim impacte visual possible. Aquest punts estaran formats per 4 contenidors (cada un per a un tipus de residu) i una estructura de fusta exterior.

- *WC química portàtil*: s'instal·laran en aquelles zones que és considerin necessàries, produïnt el mínim impacte visual possible.

2.9 Recuperació d'elements d'interès històric, artístic o etnològic

Al llarg de la ruta es poden trobar diferents elements d'interès històric, artístic o etnològic que es poden resumir en les següents tipologies:

- Aljubs
- Safarejos
- Cocons
- Basses
- Piques i abeuradors
- Parets
- Canaletes
- Ermites i capelles
- Cases de possessió
- Eres
- Fonts
- Forns de calç
- Molins
- Pous

- Sínies
- Rotlos de sitja
- Síquies
- Barraques/casetes
- Pous
- Jaciments arqueològics
- Escars
- Vivers
- Pedreres
- Molins
- Ponts
- Tafones
- Nius de metralladores
- Oratoris i santuaris
- Torres de senyals marítimes
- Passadores
- Creus de terme
- Torres i talaies
- Rotes

Aquests elements proporcionen un valor afegit a l'itinerari. Per aquest motiu es preveu la cooperació amb els particulars i altres administracions competents per a la recuperació i manteniment d'aquells que queden inclosos en els camins i a l'àrea de protecció. Així mateix s'inclou la rehabilitació d'aquells que son propietat del Consell de Mallorca i que en cada cas es realitzarà d'acord amb els corresponent projecte tècnic i que segons l'interès i característiques de cada un dels elements podrà incloure alguna de les següents actuacions:

- neteja
- rehabilitació
- consolidació
- delimitació dels jaciments arqueològics
- sondeig o excavació dels jaciments arqueològics
- tancament quan la conservació ho faci necessari
- senyalització

3. ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ I MANTENIMENT

Per tal de garantir la preservació del conjunt s'estableixen tasques de manteniment del camí i de la zona d'influència en el projecte executiu d'actuacions i en el programa de gestió de la Ruta Artà - Lluc.

Aquest manteniment inclourà per una banda tasques de caràcter periòdic i per altra part feines puntuals, atenent als problemes que es puguin produir a cada moment i d'acord amb els sistemes de seguiment i control definits a l'apartat 12.2 de la Memòria - document I –, ambdues tasques es realitzaran en coordinació amb el titular del camí.

Els treballs de manteniment es perllongaran al llarg de l'any, encara que dues vegades l'any – principi d'estiu i primavera - es realitzaran tasques de control de tota la ruta per tal de comprovar el seu estat, fer el seguiment d'impactes i establir mesures correctores,

Les principals actuacions periòdiques són:

3.1 Neteja

Comprèn la retirada de deixalles i residus.

3.2 Manteniment del ferm.

Conservació i millora del ferm del camí, per evitar que es produeixin problemes d'erosió a causa de les pluges, el pas dels usuaris o altres usos de l'itinerari.

3.3 Conservació i revisió dels elements de senyalització

Comprèn la revisió, la reposició i el tractament periòdic dels diferents elements senyalització del camí; balises, pals direccionals, senyals d'advertiment i panells informatius.

3.4 Tractament de la vegetació:

Es seguiran els criteris exposats en el punt 2.4.

3.5 Conservació dels elements propis i associats al camí

Manteniment de marges, tancaments i altres elements.

3.6 Conservació i manteniment de les infraestructures

Manteniment de les infraestructures i equipaments de la ruta.

3.7 Conservació dels elements d'interès artístic, històric o etnològic

La conservació dels elements d'interès artístic, històric o etnològic que preveu el Pla Especial de la Ruta Artà ha de comportar la seva consolidació i ha de contribuir a minimitzar l'impacte que pugui produir l'ús de la ruta sobre els elements més sensibles. Així mateix i quan sigui el cas n'ha de garantir el gaudi en correctes condicions de seguretat.

4. DIVULGACIÓ

Relació d'actuacions a realitzar una vegada aprovat el Pla Especial de la Ruta Artà - Lluc, dirigides donar a conèixer el seu contingut. Inclou el disseny d'una campanya d'informació, divulgació i sensibilització de la població, a través de l'edició de material informatiu i la seva difusió a través dels diferents suports de comunicació: web, premsa, ràdio i televisió, etc. Aquestes actuacions es quantificaran a l'apartat 2.1 del document IV (Estudi Econòmic i Financer) d'aquest Pla.